

Klimatkontrakt 2030

Mellan Mariestads kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2022

Innehåll

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030	4
2. Parter	4
3. Kommunens åtaganden	4
3.1. Kommunens klimatmål.....	4
3.2. Strategi.....	6
3.3. Organisation och ledning.....	6
3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare.....	7
3.5. Klimatinvesteringsplan.....	9
3.6. Digitalt stöd för genomförandet.....	10
3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner.....	10
3.8. Klimatanpassning.....	11
3.9. Klimatsmart mobilitet.....	11
3.10. Rapportering och uppföljning.....	12
4. Viable Cities åtaganden	13
4.1. Bättre regler.....	13
4.2. Innovationer.....	13
4.3. Samordnad finansiering.....	13
4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer.....	14
5. Myndigheternas åtaganden	14
5.1. Lärande arbetssätt för policyutveckling.....	15
5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling.....	15
5.3. Samordnad finansiering.....	15
5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer.....	16
6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023	16
6.1. Systemdemonstration.....	17

6.2. Konkurrenskraft och finansiering.....	17
6.3. Medborgarengagemang.....	18
6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	18
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering.....	19
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen.....	19
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen.....	19
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	20
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	21
8. Kontraktet.....	24
Klimatkontrakt 2030.....	25
Bilaga 1 – länkar till dokument.....	26

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till återhämtningen i svensk ekonomi i kölvattnet av corona-pandemin. Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida enligt följande.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är

- Mariestads kommun
- Myndigheterna: Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Verket för innovationssystem (Vinnova), Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities.¹

3. Kommunens åtaganden

3.1. Kommunens klimatmål

Agenda 2030 med de 17 globala målen lägger riktningen för kommunens arbete med hållbarhet nu och för framtiden. I maj 2021 antog kommunfullmäktige "Strategi för Agenda 2030 Mariestad". Strategin väver samman kommunfullmäktiges mål med de globala målen och tydliggör vilka de politiska prioriteringarna är gällande arbetet med den miljömässiga, sociala och ekonomiska hållbarheten.

I "Strategi för Agenda 2030 Mariestad" har kommunfullmäktige beslutat om följande mål

Kommunen

- ger möjligheter till god hälsa hos invånarna genom trygga miljöer och närhet till rekreation.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

- möjliggör så att alla studerande kan få de kunskaper och färdigheter som de behöver för att främja en hållbar utveckling och för att kunna ha en hållbar livsstil.
- låter barn och ungdomar vara delaktiga i utvecklingen av samhället.
- Kommunens verksamheter
- ska vara klimatneutrala när det gäller el, uppvärmning och transporter.
- bygger och renoverar smart och resurseffektivt med cirkulära och giftfria material.
- bidrar till teknik och metodutveckling genom bland annat upphandling, medverkan i utvecklingsprojekt och lokalt anpassade lösningar.
- använder upphandling för att utveckla lokala och hållbara produktionsmöjligheter och tjänster.
- använder sin egen mark för att stärka ekosystemtjänster och biologisk mångfald.

Strategin omfattar även de kommunala bolagen Mariehus AB samt VänerEnergi AB.

Bostadsbolaget Mariehus AB har klimatmål om att minska

- mängden osorterat avfall
- förbrukningen av fossila bränslen
- energi- och vattenförbrukning.

Energibolaget (gemensamt med Töreboda kommun) VänerEnergi ABs klimatmål är att

- minska koldioxidutsläppen med 1 200 ton per år
- minst 40 procent av fjärrvärmens totala elkonsumention ska produceras i egna anläggningar.
- effektivisera och minska energiförbrukningen i egna lokaler.

Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om

Kommunen har åtagit sig att genom "Klimat 2030– Västra Götaland ställer om" bidra till klimatmålet om att den västsvenska ekonomin ska vara fossiloberoende år 2030. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser i Västra Götaland ska minska med 80 procent till år 2030 från 1990-års nivå. Dessutom ska utsläppen av växthusgaser från västsvenskarnas konsumtion, oavsett var i världen de sker, minska med 30 procent jämfört med 2010.

De olika källorna till växthusgaser kommer att analyseras så noggrant som möjligt och utifrån den samlade bilden kommer lämpliga åtgärder bli synliggjorda och prioriterade, läs mer i 3.5 Klimatinvesteringsplan.

3.2. Strategi

För Mariestads del innebär klimatneutralitet att uppnå nettonollutsläpp av växthusgaser främst genom att

- minska utsläppen
- investera i grön teknologi
- tillvarata naturens egna förmågor.

Definitionen utgår från EU:s klimatlag som tar sikte på 2050 . Arbetet i Mariestad bidrar även till EUs tillväxtstrategi "Den europeiska gröna given" . Strategin ska ställa om EU till ett rättvist och välmående samhälle med en modern resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi, där det 2050 inte längre förekommer några nettoutsläpp av växthusgaser och där den ekonomiska tillväxten är frikopplad från resursförbrukningen. Den europeiska gröna given syftar också till att skydda, bevara, och förbättra unionens naturkapital och skydda allmänhetens hälsa och välbefinnande mot miljörelaterade risker och konsekvenser.

"Strategi för Agenda 2030 Mariestad" är ett övergripande paraply för kommunens hållbarhetsarbete. Alla kommunens verksamheter ska arbeta för att nå de mål som ingår i strategin. Utöver detta omfattar exempelvis kommunens översiktsplan och klimatanpassningsplan ställningstaganden kring hållbarhet och klimat. Genom klimatkontraktet lägger kommunen till ytterligare en dimension genom att strategiskt arbeta tillsammans med aktörer utanför kommunens verksamheter, nämligen näringslivet, civilsamhället och medborgarna.

Klimatarbetet innebär beslut, investeringar och aktiviteter som omfattar flera av de globala målen. Noga avvägningar för att gynna synergier och undvika konflikter mellan olika globala mål kommer att genomsyra arbetet. Arbetet ska skapa ett Mariestad som fungerar för de människor som bor här, som är bra för medborgarnas, företagens och samhällets ekonomi- och – som är bra för klimatet och vår planet.

3.3. Organisation och ledning

"Klimatneutrala Mariestad 2030" ingår som en del i Samhällsbyggnadsförvaltningen där kommunens strategiska arbete med hållbarhet är samordnat.

Samhällsbyggnadsprocessen är navet i kommunens roll för att utveckla ett långsiktigt hållbart Mariestad utifrån de tre dimensionerna av hållbarhet: miljömässig, social och ekonomisk. Ambitionen är att under de kommande åren utveckla och/eller implementera verktyg som underlättar för att göra klimatsmarta val i processens olika delar och för olika målgrupper.

Ur Översiktsplan 2030 Mariestads kommun (2018):

”Ny bebyggelse ska främja hållbara livsstilar och säkerställa energieffektivitet i både produktions- och driftskede, exempelvis förnybar energi.”

Kommunens Agenda 2030-grupp är förvaltningsövergripande och fungerar som koordinatör för det strategiska arbetet med hållbarhet. I gruppen ingår flera nyckelfunktioner såsom hållbarhetsstrateg, miljöstrateg, samhällsbyggnadsstrateg, folkhälsostrateg, controller och kommunikatör.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

Kommunens strategi för Agenda 2030 handlar bland annat om hur kommunen ska samverka med andra aktörer.

”Samverkan med andra aktörer i samhället lokalt, regionalt, nationellt och internationellt såväl som invånare är nödvändigt för att få kraft i arbetet. Näringslivet är en nyckelaktör som driver arbetet med hållbarhet framåt genom nya affärslösningar inom alla globala mål. Stärkt samarbete med forskning, universitet och högskolor är mycket värdefullt.”

Ur ”Strategi för Agenda 2030 Mariestad”.

Även kommunens folkhälsoplan pekar ut nödvändigheten av att engagera medborgarna i arbetet med omställning och att det skapar förutsättningar för en god folkhälsa.

”Sedan hösten 2021 är Mariestads kommun också del i Viable Cities, där kommunen tillsammans med andra kommuner, näringsliv, akademi och civilsamhälle kraftsamlar för klimatneutralitet och hållbara samhällen utifrån de tre dimensionerna av hållbarhet. För Mariestads kommun är medborgarengagemang en del i arbetet och invånarna ges möjlighet till inflytande och delaktighet, vilket är en grundläggande förutsättning för god folkhälsa.”

Ur ”Allas vårt Mariestad – Folkhälsoplan 2022-2030 – Mariestads kommun”.

Arbetet inom ”Klimatneutrala Mariestad 2030” kommer att vidareutveckla kommunens arbete med enskilda aktörer, grupper med aktörer inom samma område men också samarbeten kring de gemensamma nämnarna för näringslivet, akademien, ideella sektorn och medborgarna kring frågor som rör omställning. En strävan är att arbeta med deltagardrivna processer för att skapa mesta möjliga förståelse samt engagemang och skapa resultat som aktörerna själva äger.

Näringslivet

Näringslivet är i en expansiv fas i Mariestad med företag som växer, nya företag som etablerar sig samt en större etablering som kommer att innebära tusentals nya arbetstillfällen fram till år 2030. Detta ställer krav på mobilitetslösningar, arbetskraft med rätt kompetens, attraktiva boendemiljöer, tillgång till skolor och omsorg samt effekter i form av att helt nya stadsdelar kommer att växa fram. Kommunen har en viktig uppgift i att skapa förutsättningar för näringslivets expansion genom att planera och strukturera långsiktigt där även klimat- och hållbarhetsstyrning ingår.

Lokala företag kan inom sin bransch eller sitt geografiska område ha en stort inflytande på omställningsarbetet. Det kan handla om att vara förebilder såväl som att arbeta med sin egen omställning. För att ta vara på denna kraft är målsättningen att intressera fler företag att vara med i arbetet för att göra Mariestads klimatneutralt. Det kan handla om branschvisa sammanslutningar, blandade branscher eller nätverk där andra aktörer också ingår. Både staden och landsbygden behöver vara med i arbetet och det ger också möjligheter för att utveckla kommunens arbete med landsbygdsutveckling.

I kommunens ordinarie arbete ingår att lotsa företag med idéer och innovationer till befintliga stödformer och organisationer som är innovationsutvecklare. Under flera års tid har kommunen målmedvetet arbetat med industriell förnyelse inom bland annat konceptet ElectriVillage, se 3.7 Innovationsnav för klimatneutrala kommuner.

Akademien

Samarbetet med akademien sker inom flera olika områden och bland annat deltar Linköpings Universitet och Högskolan i Skövde i arbetet med att göra Mariestad klimatneutralt. Institutionen för kulturvård vid Göteborgs Universitet har verksamhet i Mariestad med både utbildning och forskning. Detta bedrivs i samarbete med kommunens egen utbildningsplattform Dacapo Mariestad som erbjuder yrkesutbildningar inom exempelvis hantverk och grön planering, integrering och utformande av ekosystembaserade lösningar för grön omställning. Dacapo är en viktig aktör för att skapa förutsättningar för att det lokala näringslivet har rätt kompetens och erbjuder såväl korta som längre kurser utifrån identifierat behov.

Kommunen kommer att fortsätta utveckla samarbetet med akademien i linje med vad som sägs i kommunens strategi för Agenda 2030.

”Dagens lösningar räcker inte till för att hantera morgondagens utmaningar. Utrymme att testa nya idéer och arbetssätt inom organisationen är avgörande för att nå framgång. Arbetet måste vara kunskapsbaserat och i linje med forskning så att insatserna ger önskad effekt och ökad måluppfyllelse.”

Ur ”Strategi för Agenda 2030 Mariestad”.

Ideella föreningar och studieförbund

Mariestad har många föreningar, allt från idrottsföreningar till intresseföreningar av olika slag. Några av dessa föreningar har omfattande verksamhet med både lokaler och evenemang. En målsättning är att undersöka om någon av dessa föreningar vill ta steget att bli klimatneutral. Förutom att det bidrar till en omställning skapar det engagemang hos medlemmar, utgör ett bra exempel och stärker föreningens eget varumärke.

Studieförbunden arbetar med folkbildning och når i många fall de grupper som är underrepresenterade i samhällets utveckling. Ambitionen är att utveckla samarbetet med de lokala studieförbunden inom omställningsfrågorna och samordna det med kommunens folkhälsoarbete.

Den ideella föreningen "Biosfärområde Vänerskärgrården med Kinnekulle" har en viktig roll genom att vara en mötesarena för komplexa frågor kring hållbarhet där olika intressen behöver ha dialog. Ett biosfärområde är utsett av Unesco till att vara ett modellområde för hållbar samhällsutveckling.

Medborgare

En stor del av omställningen behöver ske hos enskilda medborgare och kommunen skapar här förutsättningar genom sitt arbete. Det handlar bland annat om kommunikation för att visa på goda exempel och skapa ett personligt incitament för att göra klimatsmarta val.

En annan del av kommunens arbete är att genom infrastruktur, mobilitet och olika processer ge förutsättningar för en hållbar livsstil. Medborgarna ingår även i näringslivet som ägare eller arbetstagare, är medlemmar i föreningar, går i skolan, arbetar på kommunen etc. Dialogen med unga såväl som äldre medborgare, födda eller inflyttade är således viktig. Formerna för den typen av dialog ska bli mer utvecklade de kommande åren. En konkret insats inom "Klimatneutrala Mariestad 2030" är framtagning av ett digitalt spelverktyg "klimatspel" som kommer att inspirera och uppmuntra till engagemang för klimatomställning, läs mer under 3.6 Digitalt stöd för genomförandet. Beroende på utformning kan "klimatspelet" även innehålla former för medborgardialog.

3.5. Klimatinvesteringsplan

Investeringsflöden har en stor potential för klimatomställningen. En klimatinvesteringsplan som både innehåller ett ekonomiskt och ett samhällsekonomiskt perspektiv kommer att bli framtagen. Den kan exempelvis utgöra underlag till beslut om kommunala investeringar eller bidra till ett helhetsperspektiv för att ge möjlighet till finansiella lösningar för näringslivet. De kommunala investeringarna och rådigheten omfattar en mindre del av den omställning som behöver ske. Den stora skillnaden behöver bli gjord av andra aktörer och medborgare.

Klimatinvesteringar handlar både om direkt investeringar i klimatåtgärder men även om att skifta om pågående investeringar och styra befintlig konsumtion, exempelvis genom att investera i elbilar istället för bensinbilar.

Klimatinvesteringsplanen utgår från uppskattning av utsläpp 2030, klimatmål 2030 samt åtgärder och deras utsläppsminskningar. Utifrån detta blir beräkningar och analyser utförda. Resultatet omfattar bland annat investeringar, kostnadseffektivitet, samhällsnyttor samt totalekonomi för klimatomställningen.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

Digitalt stöd är en betydelsefull komponent i arbetet med att möjliggöra att bli en klimatneutral kommun. Det handlar både om digitala lösningar såväl som att ta tillvara på den digitala tekniken för att ställa om till mer hållbara vanor och ändra beteenden.

Kommunen har ett utbyggt IoT-nät som ger förutsättningar för de kommunala verksamheterna att använda fler klimatsmarta lösningar. Exempelvis sensorer som indikerar när en blomsterplantering behöver vatten eller mäter luftens kvalitet. Det innebär att rätt åtgärd kan ske vid rätt tidpunkt och leder till minskade transporter. Ambitionen är att öka användningen av klimatsmarta lösningar med hjälp av IoT-nätet samt även arbeta med nya innovativa lösningar utifrån det lokala behovet.

Arbetet med att skapa en effektivare och klimatstyrande samhällsbyggnadsprocess med hjälp av digital teknik är under utveckling inom kommunen. Det är även stora möjligheter att använda data som är tillgänglig, så kallad öppen data, för att sprida kunskap och öka medvetenheten om klimatsmarta val i vardagen.

För att skapa engagemang hos medborgarna håller ett digitalt spelverktyg på att tas fram, "klimatspel". Ambitionen är att det ska uppmuntra Mariestadsbornas initiativ, idéer och insatser för att minska sin klimatpåverkan genom att steg för steg öka ett intresse och ge knuffar (nudging) i rätt riktning.

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Mariestad jobbar med ElectriVillage som är kommunens koncept med test- och demonstrationsplattform för hållbar omställning och industriell förnyelse. Genom detta ger kommunen också förutsättningar för lokal samhällsutveckling med nya affärsmodeller, fler arbetstillfällen, ny kompetens och ökad attraktionskraft.

ElectriVillage utgår från den mellanstora stadens behov och med inriktningen att utvecklingsprojekten ska vara skalbara för att även passa större eller mindre städer. Inom ramarna för ElectriVillage har kommunen gjort insatser inom utvecklingen av vätgas. Exempel på detta är världens första solcellsdrivna tankstation för vätgas och studie för att se hur värdet i att ta tillvara på restprodukter från tillverknigen

av vätgas. En förstudie för att göra en storskalig omställning av tågsträckan Kinnekullebanan till vätgasdrift är gjord. Förstudien omfattar en lösning som bygger ut vätgasinfrastrukturen genom kombitankstationer för både tåg, bilar, tunga fordon och fartyg, läs mer under 3.0 Klimatsmart mobilitet.

Det kommunala energibolaget VänerEnergi jobbar med flera olika insatser för att minska klimatpåverkan. Exempelvis genomför VänerEnergi via ett delägt dotterbolag en förstudie om infångning och lagring av den koldioxid som frigörs vid produktion av el och värme vid ett kraftvärmeverk.

Genom Biosfärområde Vänerskärgården med Kinnekulle kan kommunen sprida erfarenheter och kunskap i det nätverk av Unescos biosfärområden som finns runt om i världen (drygt 700 biosfärområden). Mariestad arbetar tillsammans med grannkommunerna Töreboda och Gullspång inom förvaltningen teknik samt verksamheten miljö- och bygg.

3.8. Klimatanpassning

Klimatanpassning blir en allt viktigare fråga och innebär åtgärder för att anpassa samhället för de klimatförändringar som redan har skett och de som inte går att förhindra i framtiden. Det är nödvändigt att både arbeta med att minska utsläppen och att anpassa samhället till det som inte längre går att hejda. För Mariestad innebär detta att exempelvis hantera värmeböljor och översvämningar utan att det får oacceptabla konsekvenser. Kommunens roll i arbetet är att säkerställa en samhällsplanering som står robust inför klimatförändringarna. Det handlar bland annat om säkerhet, fysiska investeringar samt beredskap för att anpassa kommuns verksamheter. En viktig del är att tidigt lyfta upp och integrera frågan om klimatanpassning i samhällsbyggnadsprocessen. Kommunen behöver också ett samarbete med bland annat fastighetsägare, jord- och skogsbrukare och andra aktörer för att identifiera och genomföra åtgärder.

Kommunen följer upp klimatanpassningsarbetet enligt antagen klimatanpassningsplan. Det framåtsyftande arbetet handlar om att identifiera tänkbara risker, dess konsekvenser samt lämpliga anpassningsåtgärder och integrera lösningar i olika verksamheter, styrdokument etc.

3.9. Klimatsmart mobilitet

Transporter är en av de största källorna till utsläpp av växthusgaser och kraven på att använda ny och befintlig infrastruktur på ett så effektivt sätt som möjligt ökar. Transportsystemet behöver ha rätt balans av mobilitet, tillgänglighet och vara en del i en god stadsmiljö. Klimatsmart mobilitet handlar om människors möjlighet att transportera sig själva och gods till de platser som de vill nå på ett hållbart sätt. I samband med att kommunen växer med fler invånare blir det allt viktigare att planera för och arbeta med medborgarnas transporter, både i staden och på landsbygden.

”Kommunen ska verka för att minska de korta resorna med bil till förmån för gång och cykel, så att befolkningsökningen inte bidrar till ökad trafik och miljöpåverkan.”

Ur Översiktsplan Mariestad 2030 (2018).

”Kommunen vill verka för hållbart resande med väl utbyggd kollektivtrafik, och för en infrastruktur som möjliggör hållbara livsstilar. Kommunen strävar efter ökad turtäthet på landsbygden”.

Ur Översiktsplan Mariestad 2030 (2018).

För att klara av mobiliteten i framtiden med arbets- och studiependling, godstransporter samt resande för turister är tågsträckan Kinnekullebanan en nyckelfunktion. Tågsträckan går genom fem kommuner och ansluter till stambanor till Stockholm samt Göteborg. Mariestad har nyligen fått besked om en större industrietablering som innebär flera tusen nya arbetstillfällen. Detta kommer att förändra strukturen och landskapet i både Mariestads kommun och närliggande kommuner utifrån helt nya perspektiv. Att genomföra denna förändring och samtidigt ha en tydlig klimat- och hållbarhetsstyrning ställer krav på att ta tillvara på det som redan fungerar och göra en omställning av det. Kinnekullebanan drivs i dagsläget av diesellok och en förstudie är gjord om att göra en omställning till drift med lokalt producerad och fossilfri vätgas. Förstudien omfattar en lösning där tågen blir en del av en vätgasinfrastruktur som inkluderar även tunga fordon, personbilar, fartyg och arbetsfordon. Kommunen kommer att fortsätta arbeta för att realisera en omställning av Kinnekullebanan. Dock har inte kommunen rådighet i processen alla olika delar.

Mariestad har redan nu tillgång till alla fem alternativa drivmedel som är avsedda för personbilar: etanol E85, fordonsgas, HVO100, el och vätgas. Kommunen producerar själv fossilfri vätgas i en anläggning med solceller och tankstation. Under 2023 kommer ytterligare en tankstation för vätgas, även för tung trafik, att etableras i anslutning till Europaväg 20 som går strax utanför Mariestad.

Delningstjänster syftar till att samnyttja varor genom hyra eller lån istället för att köpa själv. I ”Klimatneutrala Mariestad 2030” ska en delningstjänst för bränslecellsbilar bli testad av medborgarna. Syftet är både att testa själva delningstjänsten men även att öka andelen fossilfria persontransporter.

3.10. Rapportering och uppföljning

Uppföljning och rapportering av kommunens omställningsarbete sker enligt kommunens styrmodell och rutiner. Det omfattar bland annat rapporter från verksamheterna under året samt redovisning av resultat i kommunens årsredovisning.

Kommunen kommunicerar regelbundet goda exempel och resultat utifrån hållbarhetsperspektivet till medborgare via hemsida och sociala medier.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1. Bättre regler

Viable Cities har för avsikt att skapa ett kompetensstöd med tillhörande policylabb för att ge kommunen bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning. Detta innefattar processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kommer i ett första steg att koppla till utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6).

4.2. Innovationer

För att underlätta för kommunen att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att engagera andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030, framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket.

4.3. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommunens behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsatt arbeta med Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och fem myndigheterna som är involverade i detta.

- Viable Cities har genom Rådet för Hållbara Städer startat ett samarbete för att skapa synergi mellan statliga myndigheters bidrag till städernas klimatomställning och Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna utvecklar samordningen kring de olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities samarbetar med Kommuninvest och Europeiska Investeringsbanken EIB m fl i syfte att utveckla former för att förstärka den långsiktiga finansieringen av kommunens klimatinvesteringsplan.

Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030.

4.4. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl en plattform för EUs mission (EU mission platform, NetZeroCities) som CapaCITIES, ett nätverk av nationella noder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT).

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 innebär att nya arbetssätt behöver utvecklas, såväl mellan olika aktörer och organisationer som mellan olika styrnivåer.

Under 2023 fortsätter myndigheterna utveckla arbetet i det myndighetsövergripande innovationsteamet. En fortsatt dialog med städer och regioner är viktig för att fånga upp behov och bidra till systemomställning. Arbetet innebär en aktiv medverkan i "Transition Lab Forum" som Viable Cities faciliterar, där gemensamma workshops, reflekterande samtal och lärseminarier är en viktig del. Nya arbetssätt kan även bestå i att myndigheterna initierar experiment och pilotprojekt.

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2023 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Lärande arbetsätt för policyutveckling

Myndigheterna samverkar för att skapa förutsättningar för en proaktiv dialog och lärande kring policyutveckling samt befintligt och kommande regelverk inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Under 2023 utforskar och testar myndigheterna former, exempelvis policylab, för att identifiera hinder och utmaningar inom policy och regelverk för hållbar stadsutveckling och klimatomställning.

Myndigheterna fortsätter att bidra i aktiviteter som främjar utvecklingen av klimatinvesteringsplaner, digitalisering och datadelning, systemdemonstratorer och samverkansprocesser som rör flernivåstyrning.

Under Sveriges EU-ordförandeskap våren 2023 kommer myndigheterna vara involverade i flera av de cirka 150 EU-möten som kommer att hållas i landet. Mötena är arenor för lärande och policyutveckling och städer och regioner är viktiga deltagare. Bland annat planeras diskussioner om EUs urbana agenda om hållbar stadsutveckling och en konferens om Gröna städer.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning.

Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former så som till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.

Som en del i omställningsarbetet har myndigheterna² och Viable Cities lanserat en satsning på urbana systemdemonstratorer. Under hösten 2022 genomfördes en första, så kallad designfas inom satsningen. Under 2023 kommer en uppföljande utlysning genomföras. Syftet med satsningen är att skapa en insatsform som tar ett tydligare systemperspektiv på omställningsarbetet.

5.3. Samordnad finansiering

För att skapa bättre framförhållning och samlad information utvecklar myndigheterna löpande samordningen kring de olika insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Arbetet görs inom ramen för flera av myndigheternas befintliga uppdrag och uppgifter exempelvis Rådet för hållbara städer, strategiska innovationsprogram, de nationella forskningsprogrammen för klimat och hållbart samhällsbyggande, och europeiska regionala utvecklingsfonden.

² Vinnova

Under 2022 har myndigheterna initierat ett första test med några av städerna för att i dialog utveckla en metod för portföljanslys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Innovationsarbetet avser att fortsätta under 2023. Det långsiktiga målet är att arbetet ska bidra i arbetet med städernas klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städernas gemensamma webbplats. Under 2023 fortsätter utvecklingsarbetet med webbplatsen dels för att fortsatt synliggöra kommande finansieringsmöjligheter, dels för att göra den mer tydlig och användarvänlig.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförande av EUs regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future³, där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt EU-kommissionens satsning New European Bauhaus⁴, European Urban Initiative (EUI)⁵ och Urbact⁶

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen 100 klimatneutrala städer. Ett exempel är programmet CapaCITIES⁷. Genom CapaCITIES initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2023

Under 2023 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab i samverkan med övriga kommuner, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

³ Energimyndigheten, Formas och Vinnova

⁴ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställning.

⁵ European Urban Initiative, är en hub för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu).

⁶ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

⁷ Energimyndigheten och Viable Cities deltar.

6.1. Systemdemonstration

Viable Cities utvecklar i samarbete med myndigheter systemdemonstratorer som en ny insatsform för att driva innovation på systemnivå. Detta för att åstadkomma transformation i linje med mission klimatneutrala städer 2030. En systemdemonstrator genomförs för att demonstrera omställning av hela samhällssystem i verklig miljö. En viktig del i insatsformen är en portfölj av insatser där nya lösningar, modeller, initiativ och experiment kopplas ihop till en större helhet. Många aktörer från olika sektorer mobiliseras i syfte att lära för att skala. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till revideringar av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Vinnova och Viable Cities har tillsammans under 2022 inlett en designfas för att utforska hur systemdemonstratorer kan bli ett kraftfullt verktyg för omställningen till klimatneutrala städer. I samverkan med ett antal städer har sex konsortier inlett designfasen hösten 2022. Under 2023 planeras en utlysning för etableringsfas med ambitionen om att möjliggöra för ett antal systemdemonstratorer i Sverige. Parallellt planeras för fyra systemdemonstratorer i Bogotá (Colombia), Bristol (Storbritannien), Curitiba (Brasilien) och Makindye Ssabgabo (Uganda) inom Climate Smart Cities Challenge tillsammans med UN-Habitat. Ambitionen är att under 2023 stärka erfarenhetsutbytet mellan systemdemonstratorer nationellt och internationellt.

6.2. Konkurrenskraft och finansiering

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle. En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier som ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Under 2023 kommer Viable Cities att ytterligare förstärka samverkan med näringslivet för att kraftsamla för omställning. Det kommer att ske på flera nivåer. Inte minst genom samverkan med initiativ som Fossilfritt Sverige och Omställningslyftet. Likaså kommer utveckling ske för att förstärka den lokala mobiliseringen av företag i Klimatkontakt 2030 att utforskas.

Ett centralt inslag i Klimatkontrakt 2030 är att skapa en klimatinvesteringsplan med ett brett perspektiv på vilka investeringar som behöver ske för att åstadkomma klimatomställningen till 2030 i en stad (i betydelsen ett bredd av aktörer inklusive medborgare, civilsamhälle, företag, akademi och offentliga organisationer). I genomsnitt bedöms kommunen själv ha rådighet över cirka 15 procent av de investeringar som behövs. Ett angeläget arbete är att samla rätt aktörer från näringsliv (inklusive finansiell sektor), offentliga aktörer och civilsamhälle för att få till stånd nödvändiga

investeringar och omrikta finansiella flöden för att ställa om till klimatneutralitet och samtidigt säkra mervinster av klimatomställningen som arbetstillfällen, ökad hälsa, inkludering och attraktiva livsmiljöer. Även upphandling är ett centralt inslag här. Viable Cities arbete kommer att fortsätta under 2023 för att säkra mobilisering av investeringar och utveckla metoder för klimatinvesteringsplaner.

6.3. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bl a pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Detta innebär samtidigt en demokratisk utmaning där växande andelar av befolkningen känner sig utanför.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bl.a. genom nya former för medborgarinvolvering (exv. medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv. New European Bauhaus). Viable Cities kommer under 2023 att vidareutveckla samarbete med städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvering i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

6.4. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

EU sjösatte i oktober 2021 fem missioner för ett nytt och innovativt sätt att arbeta tillsammans och förbättra människors liv i och utanför Europa. De fem s k uppdragen ska tackla stora samhällsutmaningar som hälsa, klimat och miljö och formulerar ambitiösa och tidsatta mål som ska nås till 2030. Ett av dem är 100 klimatneutrala och smarta städer – med och för medborgarna (kallad Cities Mission) som är en viktig del i att leverera Europas gröna giv med sikte på en klimatneutral kontinent 2050. Detta innebär en väsentlig förstärkning av det svenska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030 och med Klimatkontrakt 2030 som verktyg för detta.

Under 2023 sker utvecklingsarbete för att ytterligare stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med mission klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bl a Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions, CapaCITIES, New European Bauhaus m fl. New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandeplanen för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbeta kring New

European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

En fortsatt utveckling av det globala samarbetet kring klimatneutrala städer 2030 kommer att ske. Detta tar framför allt utgångspunkt i ett flertal redan pågående arbeten, till exempel kopplat till det svenska ordförandeskapet i EU under våren 2023 och fortsättningen av Climate Smart Cities Challenge i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

Under året sedan kommunen skrev avsiktsförklaringen om att ta fram ett klimatkontrakt har bland annat följande skett under år 2022

- De politiskt beslutade målen för Agenda 2030 och Mariestad har implementeras i kommunens verksamhetsplanering.
- Arbetet med "Klimatneutrala Mariestad 2030" har startat upp och i och med det olika processer inom bland annat samhällsbyggnad och gamification som metod för att ge förutsättningar till hållbara livsstilar.
- I augusti kom beskedet att Volvokoncernen förlägger sin nya batterifabrik i Mariestad. Etableringen innebär på sikt ett stort antal nya arbetstillfällen. Mariestad står inför en spännande framtid som viktig möjliggörare i den industriella förnyelsen mot ett klimatneutralt samhälle.
- En fossilfri förskola som får sin el från lokalt framställd vätgas är invigd och är dessutom en framåtsyftande modell för hur hållbarhet kan integreras i pedagogiskt arbete i tidiga åldrar.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

De mest angelägna erfarenheterna från år 2022 är att arbetet med Agenda är möjligt att integrera i verksamheternas ordinarie planering för sin verksamhet. Aktiviteter som syftar till att nå målen har "taggats" mot Agenda 2030 och blir på det sättet möjliga att följa upp såväl mot de lokala målsättningarna som nyckeltal beskrivna i strategin.

Det är en bra början mot en längre resa där så småningom det blir möjligt att visa även för medborgarna hur processen utvecklas.

Andra angelägna erfarenheter från år 2022 att dela med sig är arbetet inom utvecklingen av systemlösningar för fossilfri vätgas, både produktion, lagring och användning. Kommunen har investerat i en tankstation för vätgas och en förskola som i princip kommer att vara självförsörjande på energi. Under året har även en förstudie om möjligheterna att ta tillvara på restprodukter såsom syre och värme från vätgas-tillverkningen genomförts med produktionen på tankstationen som utgångspunkt.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2022 har ett omfattande arbete gjorts för att ge goda förutsättningar för alla 23 signerande städer att fördjupa sitt arbete med mission klimatneutrala städer 2030, då 14 städer tillkommit i oktober 2021. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Viable Cities har även bidragit med underlag till regeringsuppdraget om lokal och regional klimatomställning som är ett av underlagen till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan.

Under året har arbetet intensifierats för att utveckla praktiska och forskningsbaserade verktyg och metoder för klimatinvesteringsplaner. En första prototyp av ett beräkningsverktyg finns sedan i oktober tillgängligt för samtliga 23 signerande städer. Under året har också konceptutveckling kring systemdemonstratorer fortsatt och under hösten har en designfas av en helt ny satsning lanserats i samarbete mellan Vinnova och Viable Cities som involverar ett flertal städer.

Under 2022 har Viable Cities ansvarat för ett regeringsuppdrag, Thriving North (stöd till innovationsarbete inom hållbar stads- och samhällsutveckling i Norrbotten och Västerbotten). En första prototyp av ett regionalt klimatkontrakt utvecklats med en arbetsgrupp med representanter från regionerna och länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten. Vidare har en plattform initierats för regional samhällsomställning i norra Sverige. Plattformen, med namnet Thriving North, bärs nu vidare av fler aktörer i de fyra norra regionerna.

EUs arbete med mission klimatneutrala städer 2030 har intensifierats under året. I september 2021 lanserades mission Klimatneutrala städer 2030 som en av de fem missionerna. Då inbjöds städer över hela Europa att göra en intresseanmälan att bli föregångare i omställningen till klimatneutralitet. Så mycket som 377 städer anmälde intresse. I juni 2022 valdes 112 städer ut för att bli pionjärer i klimatomställningen, varav 100 inom EU och 12 i associerade länder. Av dessa 112 finns sju svenska städer som återfinns bland de 23 som signerar Klimatkontrakt 2030.

Den europeiska plattformen NetZeroCities har under det senaste året inlett arbetet med att stödja implementeringen av mission klimatneutrala städer 2030 inom EU. Inte minst för att underlätta omställningen i de 112 städerna. Viable Cities medverkar i arbetet. NetZeroCities håller nu bl a på att utforma ett klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del.

Två nya kompletterande initiativ har initierats under 2022 som ska stötta mission klimatneutrala städer 2030 i EU. Det första är partnerskapet Driving Urban Transitions där Viable Cities deltar tillsammans med Vinnova, Energimyndigheten och Formas från Sverige. Här sker samarbetet med nationella aktörer från ett stort antal länder. Framför allt handlar det här om finansiering av internationella satsningar inom tre områden som kan bidra till snabbare klimatomställning: energipositiva stadsdelar, cirkulär urban ekonomi och 15-minutersstaden. Det andra är initiativet CapaCITIES. Detta EU-samarbete syftar till att underlätta etableringen av nationella strukturer för att möjliggöra klimatomställningen i städer liknande Viable Cities i Sverige och CitiES2030 i Spanien.

Den globala innovationstävlingen Climate Smart Cities Challenge har under året gått in i en ny fas och team av företag och organisationer arbetar nu i de fyra städerna utanför EU i samarbete med UN-Habitat.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Arbete inom myndigheternas Innovationsteam

Under 2022 har myndigheterna i Klimatkontraktet fortsatt utveckla arbetet inom sitt innovationsteam. Teamet har bland annat sammanställt en överblick av myndigheternas olika stödformer och finansieringsinstrument och medverkat till att utlysningar som rör klimatomställning och hållbara städer kontinuerligt publiceras på webbplatsen Hållbarstad.se.

Innovationsteamet har medverkat i Viable Cities Transition Labs och deltagit i workshops och möten i syfte att lära mer om städers klimatinvesteringsplaner och myndigheternas roll i arbetet. Tillsammans med några av städerna har innovationsteamet testat att utveckla stöd och former för analys av myndigheternas gemensamma finansiering (bl a olika forskning- och innovationsprogram, stadsmiljöavtal) de senaste fem åren. Syftet är att arbetet på sikt ska bidra till åtaganden om samordnad finansiering och städernas arbete med klimatinvesteringsplanering.

I myndigheternas löpande arbete finns många åtgärder och initiativ som har betydelse för städernas arbete med klimatomställning. Att samla och informera om dessa är en viktig uppgift för myndigheterna. Nedan följer ett urval som stöder eller på annat sätt berör städerna.

Stöd till forskning, innovation och utveckling

Under året har myndigheterna genomfört flera utlysningar i syfte att underlätta omställningen i städer.

Vinnova har i samarbete med Viable Cities bland annat genomfört utlysningen Designfas av urbana systemdemonstratorer. En uppföljande utlysning sker våren 2023, Andra exempel från Vinnova är Hållbar tillgänglighet i hela Sverige, om mobilitet i glesbygd, i samarbete med Drive Sweden och Viable Cities, Civilsamhällets lösningar för klimatomställning, samt Innovationer för en minskad elanvändning i samarbete med Energimyndigheten.

Tillväxtverket har haft utlysningar från Europeiska Regionala utvecklingsfonden, Ta fram lokal strategi för Hållbar urban utveckling, och utlysningen Driva plattform för samverkan och erfarenhetsutbyte. Staden som nav för grön och digital omställning är en satsning inom Omställningslyftet som också finansieras av Regionalfonden. Satsningen syftar till att ta fram nya praktiska arbetssätt för att arbeta med systeminnovation för lokal, grön omställning.

Formas har genomfört utlysningen Klimatneutrala och inkluderande kommuner för att öka kommuners kapacitet och förmåga att påskynda omställningsarbetet mot klimatneutralitet som kännetecknas av social inkludering och jämlika livsvillkor. Inom det nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande har Formas genomfört en utlysning på Forskarskolor för hållbart samhällsbyggande. Forskarskolorna syftar till att stärka kompetens- och kunskapsutvecklingen och är alla tydligt tvärvetenskapliga, praktisknära och utmaningsdrivna. Flera kommuner ingår i forskarskolorna. Formas finansierar även varje år många forsknings- och innovationsprojekt inom miljö, samhällsbyggnad och areella näringar i flertalet nationella och internationella utlysningar.

I Trafikverkets utlysningar om Stadsmiljöavtal kan kommuner och regioner söka stöd som leder till en ökad andel persontransporter med kollektivtrafik eller cykeltrafik och hållbara godstransportlösningar.

Energimyndigheten har genomfört utlysningar inom följande program som är relevanta för hållbara städer och samhällen, Människa, Energisystem och samhälle, Spara och Bevara, Design för energieffektiv vardag, Transporteffektivt samhälle samt E2B2, Energieffektivt byggande och boende, Forskarskola Energisystem samt Biobaserat samhälle-Bio+.

Energimyndigheten finansierar sedan många år beställargrupper och nätverk för att skapa en plattform för nära samverkan mellan branschaktörer och staten i syfte att minska energianvändningen i byggnader. Energimyndigheten finansierar även den kommunala och energi- och klimatrådgivningen som riktar sig till hushåll och privata aktörer.

Impact Innovation är namnet på nästa generation strategiska innovationsprogram. Utlysning för förberedelseprojekt öppnades under året. En av de tre inriktningarna är Attraktiva och välfungerande samhällen, där inte minst städer är en viktig målgrupp.

På ett internationellt plan utlyser Formas, Energimyndigheten och Vinnova tillsammans medel så att aktörer verksamma i Sverige kan delta i internationella forsknings- och innovationsprojekt som tar sig an urbana utmaningar inom det europeiska partnerskapet Driving Urban Transition (DUT). I första utlysningen ingår 27 länder. På ett övergripande plan adresserar partnerskapet frågor om energi, mobilitet och resursanvändning i en urban kontext.

Myndigheters arbete och särskilda regeringsuppdrag

Energimyndigheten har arbetat tillsammans med Tillväxtanalys, Trafikanalys och Länsstyrelsen i Uppsala län för att ta fram underlag till regeringens nästa klimathandlingsplan. I uppdraget om lokal och regional klimatomställning genomfördes ett stort antal dialoger med kommuner, regioner, myndigheter, forskningsaktörer, näringsliv och andra relevanta aktörer ligger till grund för hindersanalysen och de förslag till styrmedel eller åtgärder som presenterades. På Energimyndigheten pågår en stor mängd uppdrag relaterade till elektrifieringsstrategin, energieffektivisering och trygg energiförsörjning samt uppbyggnaden av ett nationellt centrum för koldioxidavskiljning och lagring (CCS).

Klimatkontraktmyndigheterna ingår även som fem av 14 medlemmar i Regeringens Råd för hållbara städer. I mars 2022 fick rådet ett förlängt och ändrat uppdrag med tydligare fokus på att arbeta mot mål 11 Hållbara städer och samhällen i Agenda 2030. Flera av myndigheterna har medverkat i Boverkets koordineringsuppdrag inom nytt europeiskt Bauhaus (NEB). Ett exempel är utlysningen Idéer för framtidens Kiruna, Gällivare, Boden, Luleå, Skellefteå och Umeå – idéskisserna klara i projektet Visioner: i norr – Hållbar Stad (hallbarstad.se).

Trafikverkets kunskapsforum – Arena transporteffektiv stadsmiljö är en del av ett regeringsuppdrag (2019–2022) om att genomföra informations- och kunskapshöjande åtgärder för omställning av transportsektorn till fossilfrihet. Ett forsknings- och innovationsprogram för Geofencing som finansieras av Trafikverket och drivs av Closer på Lindholmen samlar nödvändiga aktörer inom samhälle, näringsliv och akademi för att tillsammans ta fram lösningar som ska främja användningen av geofencing i styrning av transportsystemet.

Ett axplock av arbeten som berör utveckling av systeminnovation är Utvecklade arbetssätt och processer för ökade synergier mellan regionala, nationella och internationella innovationsinsatser, Systeminnovation i städer, (Vinnova), Stärka det regionala arbetet med hållbar utveckling (flera myndigheter), bidra till kommande diskussioner om EUs urbana agenda (Formas) samt Vinnovas satsning på att stödja städernas förmåga att leda och organisera innovation, bl a genom det följeforskarnätverk som i

snart 10 år följt utvecklingen av satsningen Innovationsplattformar för hållbara städer, och projektet Accelerera som utvecklar och erbjuder stöd för innovationsledning i kommunerna enligt ISO-standard.

Ny myndighet bland signatärerna

Naturvårdsverket har beslutat att signera Klimatkontrakt 2030 i december 2022 och kommer därmed att fortsatt vara delaktiga i processen.

8. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2022. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Mariestads kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm den 8 december 2022. Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, så som de formuleras ovan, ska gälla för 2023. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Johan Abrahamsson
kommunstyrelseordförande,
Mariestads kommun

Olga Kordas
programchef,
Viable Cities

Robert Andrén
generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson
generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna
generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman
generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana
generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger
generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Mariestad.

Länkar till relevanta dokument

[Strategi för Agenda 2030 Mariestad](#)

[Översiktsplan 2030 Mariestads kommun](#)

[Folkhälsoplan Mariestad](#)

[Klimatanpassningsplan Mariestad](#)